

Tecvidin hükmü ve faziletleri

Turan Tezer: “Kur’ân’ı tecvidsiz okuyan sevap kazanmaz mı? Kur’ân’ı tecvidle okumanın hükmü ve faziletleri nelerdir?”

ALLAH KALBİMİZE BAKAR

Bütün ibadetlerde olduğu gibi, Kur’ân okumakta da bir usul ve erkân vardır. Ama Rabbimiz bizim “yönelişlerimize” ve “kalbimizin temayüllerine” değer veriyor; bizim Allah’a yaklaşma kastıyla, eksik veya noksan da olsa ne biliyor isek, bilgimizi kullanmamızın, Cenab-ı Hak katında makbule şayan olmadığını söylemek doğru değildir. Böyle bir tavır, ibadet ruhuna da uygun düşmez. Allah Resulü (asm); “Kur’ân’ı zorlandığı halde kekeleyerek okuyana iki kat sevap vardır”¹ buyururken; bizim, şöyle veya böyle Kur’ân okuyuşumuzu Allah’ın rahmetinin dışında saymamız, kendimize yapabileceğimiz en büyük kötülük olsa gerektir.

Temel mes’elemiz, Kur’ân’ı öğrenmek ve okumaktır. Hatalarımıza bakmadan, eksik ve kusurlarımıza aldırmadan, şunları bilmiyorum, eksik okursam/yanlış okursam günahkâr olurum demeden, “İyice öğrendikten sonra bol bol okurum” bahanesine sığınmadan okumak, okumak, okumaktır.

Bahaneler bitmez çünkü. Hatalar eksik olmaz. Şunu bilelim yeter: Kur’ân’ı bilmeyerek yanlış okumakla günahkâr olmayız. Yüce Allah’ın, kullarına öyle her hatasında azap vereceğini düşünmek, Kur’ân’ı anlamamak demektir, İslâm’ı anlamamak demektir.

Önemli olan, öğrenmeye çalışmak; öğreninceye kadar da bildiğimizle amel etmektir.

Biz öğrenmeye çalıştıkça ve bildiğimizle amel ettikçe, Cenab-ı Hak bilmediğimiz vacip bilgileri de öğrenmemize inşaallah kapı açar. Kulun, bildiği ile amel etmesi, aynı zamanda bu bilgilere sahip olmasının bir şükrü; eksik bilgilere ulaşmasının da bir talebi niteliğini taşır.

Bildiği ile amel etmemek gibi bir vahamete düşmekten Allah’a sığınalım.

TECVİDİ ÖĞRENMEK ZOR DEĞİLDİR

Hiç şüphesiz, Kur’ân’ı doğru okumak için, başka bir ifadeyle “vahiyle geldiği”

şekliyle okumak için “tecvid”i bilmek ve uygulamak şarttır. Kur’ân’ı öğrendikten sonra ilk hedefimiz tecvidi de öğrenmek ve uygulamak olmalıdır. Günümüzde kitap, kaset ve diğer araç-gereçlerin de yardımıyla ne Kur’ân’ı, ne de tecvidi öğrenmek hiç de zor değildir. Ünlü hafız ve kurrâların hatim kasetlerini dinleyerek okuyuşumuzu düzeltmemiz de mümkündür. Önemli olan istemek ve talep etmektir.

Allah’ın Kitabını öğrenmek aslında hiç de zor olmamakla beraber; feyiz ve fazileti öyle yüksektir ki, eğer zorluk bulunsa bile, bunu göze almaya değer niteliktedir. Resulullah Efendimiz (asm): “Sizin en hayırlınız, Kur’ân’ı öğrenen ve öğretendir.”² buyurur.

İbn-i Mes’ud’un rivayet ettiği başka bir hadiste yine Allah Resûlü (asm): “Kim Allah’ın Kitabından bir harf okursa, onun için bir hasene vardır. Bir hasene mukabilinde on misli sevap vardır. Ben ‘elif-lâm-mim’e bir harftir demiyorum; elif bir harftir; lâm bir harftir ve mim de bir harftir.”³ buyurmaktadır.

Yine, Ebû Hüreyre (ra) rivayet etmiştir ki; Resulullah (asm) şöyle buyurmuştur: “Bir cemaat Allah’ın evlerinden bir evde toplanır, Allah’ın Kitabını okurlar ve aralarında müzakere ve ders yaparlarsa üzerlerine sekînet iner, onları Allah’ın rahmeti kaplar, çevrelerini melekler kuşatır ve Allah (cc) onları kendi katındaki razı olduğu kulları arasında zikreder.”⁴

KUR’ÂN BİZİM HER ŞEYİMİZ

Kur’ân bizim her şeyimiz.

Bediüzzaman’ın ifadesiyle Kur’ân, “hem bir kitâb-ı şeriat, hem bir kitâb-ı duâ, hem bir kitâb-ı hikmet, hem bir kitâb-ı ubûdiyet, hem bir kitâb-ı emir ve dâvet, hem bir kitâb-ı zikir, hem bir kitâb-ı fikir, hem bütün insanın bütün hâcât-ı mâneviyesine mercî olacak çok kitapları tazammun eden tek, câmi’ bir kitâb-ı mukaddestir.”⁵

Biz; mü’minler olarak duayı, ilmi, hikmeti, zikri, fikri, tefekkürü, tezekkürü, namazı, niyazı, ibadeti, tevazuu, emri, daveti, dini, diyaneti... Kısacası ne kadar maddî ve manevî değerimiz varsa hepsini Kur’ân’dan aldık.

Şu halde, Kur’ân üzerinde titremek bizim her şeyden önce imanımızın gereğidir.

TECVİD CEBRAİL’İN (AS) OKUYUŞ BIÇİMİDİR

Tecvid, Kur’ân’ı okurken harflerin hakkını vermek, harfleri mahreç ve aslına uygun olarak okumak demektir. Tecvid kuralları, Hazret-i Cebrail’in (as) Peygamber Efendimiz’e (asm) Kur’ân’ı nazil buyurduğu okuyuş ve harfleri çıkarış biçimidir.

Yani Cebrail (as) Kur'ân'ı âyet âyet indirirken nasıl okumuşsa, harflerin boğazdan çıkış biçimlerini nasıl göstermişse, harfleri hangi gırtlak, hançere, boğaz ve ağız sesi ile okumuşsa, Peygamber Efendimiz'e (asm) Kur'ân'ı vahy ederken nasıl kıraat etmişse, bütün bu okuyuş ve kıraat biçimleri Tecvid kuralları olarak tespit edilmiş ve bir araya toplanmıştır.

Yani "Tecvid" adı altında öğretilen okuyuş kuralları Hazret-i Cebrail (as) tarafından Peygamber Efendimiz'e (asm) öğretilen okuyuş biçimlerinden ve kurallarından başka bir şey değildir.

KUR'ÂN TECVİD KURALLARIYLA NAZİL OLDU

Kur'ân'ın tecvid kuralları ile nazil olduğunu yine Kur'ân'dan öğreniyoruz. Kur'ân buyuruyor ki: "Biz onu senin kalbine iyice yerleştirmek için böyle yaptık. Onu tertil üzere indirdik."6 Bir diğer âyette Cenab-ı Hak Kur'ân'ı tecvid üzere okumayı şöyle emrediyor: "Kur'ân'ı açık açık, tâne tâne, tertil ile oku."7

Âyetlerde geçen tertilin ne olduğu sorulduğunda Hazret-i Ali (ra) şöyle cevap vermiştir: "Tertil, harflerin tecvidini, sıfatlarını, okuyuş biçimlerini, mahreç özelliklerini ve vakıfları bilmek demektir."

ÖYLEYSE TECVİDİN HÜKMÜ NEDİR?

Tecvid ilmini derinliğine bilmek farz-ı kifayedir. Farz-ı kifayeye toplumsal farz denebilir. Bu tür farzlar bir toplumda herkes üzerine sorumluluk getirmez. Farz-ı kifaye olan bir meseleyi bir takım kimselerin bilmesi ve uygulaması toplum için yeterlidir.

Başka bir ifadeyle farz-ı kifaye, bir takım kimselerin bilip uygulaması ile toplumun sorumluluktan kurtulduğu, ama hiç kimsenin bilmemesi veya amel etmemesi halinde tüm toplumun sorumlu olduğu farzlardır.

Cenaze namazı da böyledir. Cenaze namazı kılmak farz-ı kifayedir. Cenaze namazını bir toplumda birkaç kişinin kılması toplumdaki o sorumluluğun kalkması için yeterlidir. Ama hiç kimse kılmaz ve cenaze ortada kalırsa tüm toplum sorumlu olur. Tecvid ilmini derinliğine bilmek de böyledir.

KUR'ÂN'I HATASIZ OKUYACAK KADAR BİLMEK

Fakat tecvidi kural ve ayrıntılarıyla olmasa da, Kur'ân'ı hatasız okuyacak kadar bilmek her Müslüman için farzdır. Bu bireysel farzdır.

Bir Müslüman, tecvid kurallarının ayrıntılarını bilmesede, Kur'ân harflerinin okunuşlarını ve harflerin çıkışlarını tecvide uygun şekilde öğretmeli ve öğrenmelidir.

BİZ BİLDİKLERİMİZLE AMEL EDELİM

Şüphesiz Allah hiç kimseye güç yetiremediği bir teklif yüklememiştir. Kişi, gerek dilindeki bir konuşma arızasından dolayı, gerekse kendisine öğretecek bir kimse veya imkân bulamamasından dolayı tecvidi öğrenmemişse Allah katında mazurdur, mesul değildir, affa uğrar. Bu durumda öğrendiği kadar, ya da güç yetirebildiği kadar bildikleriyle Kur'ân'ı okumasında kendisine bir günah yoktur. Bildikleriyle amel etmesi kişiye yeterlidir. Bilmedikleriyle amel etmek hiç kimseye farz değildir.

Emin olmalıdır ki, kişi bildikleriyle amel ettikçe, Allah ona bilmediklerini öğretir.

KUR'ÂN OKUMA SEVGİSİ GÜNAHLARI ERİTİR

Elinde öğrenme ve uygulama imkânı olduğu halde sırf ihmalkârlıktan dolayı öğrenmeyen veya öğrenip unutan, ya da öğrendiği halde Kur'ân'ı tecvid üzere okumayan kimse ise mesuldür.

Kur'ân'ı okurken tecvid kurallarının bazılarını yapamamakla kişi günahkâr olmaz. Eğer kelimeyi anlamını değiştirecek kadar bir bozukluk içinde okumuyorsa mesele değildir.

Bilmeyen birisi, böyle kelime anlamını değiştirecek biçimde bir bozuk okuyuşla da okusa, ruhundaki Kur'ân aşkı hürmetine günahı affedilir.

Allah bildiklerimizle amel etmeyi, bilmediklerimizi öğrenmeyi cümlemize nasip etsin. Âmin.

Dipnotlar:

- 1- Buhârî ve Müslim
- 2- Buhârî
- 3- Tirmizî
- 4- Müslim
- 5- Sözler, s. 331
- 6- Furkan Sûresi, 25/32
- 7- Müzemmil Sûresi, 73/4